

PROTOKOL POSWIECONY USTAWIE O SZKOLNICTWIE CUDZOZIEMCOW, ICH JEZYKACH I KULTURACH, W GODINACH POZAPROGRAMOWYCH.

Jednym z priorytetów Departamentu Edukacji w Katalonii jest utworzenie ośrodków w których można wykladać sposoby współzycia współdziałania i sumować wszystkie pozytywne cechy wszystkich kultur, tam gdzie jest to możliwe. Poza tym ma na celu ułatwienie uczniom-cudzoziemcom integrację w tym państwie, w żadnym wypadku nie chce dopuścić do utrudniania zintegrowania się, a także w ani jednym momencie eliminowania bagażu doświadczeń językowych i kulturowych każdego z uczniów.

Jedną z linii działania jest ułatwianie chłopcom i dziewczętom z obcych krajów, zapoznanie się z kulturami i językami aby mogli docenić bagaż doświadczeń językowych i kulturowych i aby mogli to wszystko wprowadzać w tutejsze społeczeństwo. Chce także stworzyć warunki na ułatwienie spójności społecznej.

W tym charakterze dzięki Departamentowi Edukacji poszerzy się średnia wykładów i profesorowie będą mogli wykorzystać w sferze pedagogicznej potencjał językowy we wszystkich szkołach Katalonii. Dzięki temu wszyscy uczniowie będą mogli podchodzić do innych języków i kultur z szacunkiem i uswiadomić sobie że nie istnieją podział na języki i kultury bardziej, lub mniej ważne, że zanik któregoś z języków oznacza dużą stratę dla bogactwa językowego całej ludzkości; dobrze by było, żeby wszyscy wiedzieli że język kataloński pochodzi od wielu innych języków i skąd biorą one swój załazek. Sumując celem jest aby wszyscy studiumy wiedzieli o wartości bagażu językowego i kulturowego, i że pochodzi od 150 różnych obszarów i że na pewno nawiązuje do bogactwa co najmniej 250 języków. Wiedząc o tych wartościach będziemy pracować nad jak najlepszym przyjęciem.

W tych realiach tak bogatych i szerokopojętnych należy ustosunkowywać się do uczniów w taki sposób aby mogli oni pogłębiać języki i kultury od których pochodzą, ale niech dobrze wiedzą że jest to ich własny i dowolny wybór, zwracanie się do uczniów którzy przybyli z różnych obszarów socjojęzykowych (zob. aneks 1)

Poza tym jest pewne że funkcjonalność procesów integracji społecznej dla osób które przybyły do Katalonii jest zależne od chęci i uczestnictwa między administracją i instytucjami zajmującymi się cudzoziemcami, uczestnictwo i współdziałanie z tymi organizacjami mogą mieć istotne znaczenie w praktycznej integracji tych osób przybyłych do tego państwa.

Dla umożliwienia poznania tych języków i kultur Departament Edukacji i instytucje które są zainteresowane organizowaniem wykładów, stworzą warunki współdziałania, które będą miały następujące ustanowienia:

Od Departamentu Edukacji,

1. Ułatwić organizowanie centrów wykładowych w godzinach pozaprogramowych (od poniedziałku do piątku), klas dla uczniów którzy chcą nauczyć się języków i kultur skąd pochodzą (amazonski, arabski, chiński, rosyjski, rumuński, malajski...)

Centra te będą polecane przez Departament Edukacji, zależnie od ilości uczniów zarejestrowanych w danym obszarze (wykłady będą udostępnione dla wszystkich). Kształt wykładów skonkretyje się na zebraniu z organizacją.

2. Dla pewności powodzenia akcji edukacyjnej tych centrów wykładowych Katalonii i wykładów języków z tych części świata z których one pochodzą, zaproponować kształcenie specyficzne dla profesorów, którzy będą wykładac w następujący sposób:

- Kurs roczny gdzie się ułatwi informacje o języku i kulturze katalonii, i co do systemu edukacji, konkretnej znajomości dochodzenie do wiedzy poprzez cele, wartości, ocenianie uczniów.
- Kursy języka i kultury katalońskiej dla profesorów którzy nie znają wystarczająco języka katalońskiego, z darmowym ich przyjmowaniem do Oficjalnych Szkół Językowych, albo Stowarzyszeń Normalizacji Języków.
- Realizacja sesji prac wspólnych z profesorami różnych języków w celu polepszenia poziomu edukacji.

3. Ułatwienie materiałów dwujęzycznych (kataloński/inne języki) dla opracowywania ich w klasach.

4. Zaproponować te wykłady języków i kultur reszcie uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych (6-16 lat) niezależnie skąd pochodzą, dla zainteresowanych.

5. Ustanowić wykłady poza godzinami programowymi, jako następną działalność pozaprogramową. Propozycja działalności, poprzez to co robi każde centrum, będzie musiała być zaakceptowana przez Radę Szkolną, i będzie uwzględniona w programie rocznym.

Od instytucji i stowarzyszeń zainteresowanych w organizowaniu tych klas,

1. Ułatwienie znalezienia profesorów, którzy mają łatwość w organizowaniu klas i zapewnienie im wynagrodzenia. Profesjonalizm tych profesorów musi być porównywalny z profesjonalizmem profesorów z Katalonii.

2. Zapewnić podręczniki i inne materiały dydaktyczne i orientacje metodyczne i ich sposób działania, oprócz materiałów które może zapewnić Departament Edukacji.

3. Gwarantować dobre działanie i używanie wolnych miejsc i centrów edukacji gdzie będą odbywać się wykłady (używanie klas materiałów dydaktycznych już istniejących i innych aspektów porównawczych) zgodnie z ustawami w każdym centrum.

4. Być odpowiedzialnym za koszty które mogą być ocenione jako bardzo potrzebne i uzasadnione przez działalność centrum wykładowego (ubezpieczenia itd..)

5. Prezentowanie propozycji rocznych działania (celów, wartości, szacowanie i metody), wyspecyfikowanie możliwych obszarów interwencji.

6. Podzielenie uczniów i łatwość docierania do list uczniów dla dyrekcji i Departamentu Edukacji.

7. Podsumowanie roczne dokonywanych działań zgodnie z propozycjami dla Departamentu Edukacji, co się ułatwi dla DGOIE (SGLICS)

8. Reklamowanie wykładów rodzinom uczniów.

Od centrum szkolnego które zaakceptuje tę działalność,

1. Akceptacja działalności w radzie szkolnej i wprowadzenie w programie rocznym działalności pozaprogramowe centrum.

2. Ułatwienie wolnych miejsc dla możliwych wykładów.

3. Ułatwianie materiałów dydaktycznych i technologicznych.

4. Ułatwianie w formie pisemnej dla instytucji organizacyjnych i dla profesorów którzy utworzą klasy w centrum, aspekt funkcjonowania który będzie pożyteczny, jako zasada funkcjonowania przez używanie wolnych sal dla wszystkich (otwieranie i zamykanie drzwi) kolaboracja innych osób.

Dla kontrolowania tych wykładów utworzy się komisja składająca się z reprezentantów z każdej ze stron. Ta komisja będzie się zwoływać co jakiś czas, i na koniec roku szkolnego będzie obradować w sprawie działań i sformułuje propozycje które będą pożyteczne dla kontynuacji.

ANEKS NR. 1

ZAZNAJOMYWANIE SIĘ Z JEZYKIEM PRZEZ UCZNIÓW- CUDZOZIEMCÓW W KATALONII.

W momencie stworzenia dobrego systemu edukacji dla cudzoziemców jest bardzo ważne, abyśmy wiedzieli i doceniali bagaż językowy i kulturalny. Musimy ich zrozumieć, i chcemy żeby wiedzieli że dla nas też są ważne ich języki i kultury. Z tego powodu proponujemy wam zbliżenie się do realiów językowych tych części Katalonii gdzie znajduje się najwięcej uczniów (aktualnie w naszym systemie edukacji mamy uczniów którzy przybyli ze 150 państw).

Ta informacja też musi być pożyteczna dla zapoczątkowania i uświadomienia autentycznej wariacji języków które przybyły z innych krajów i dla zaznajomienia jakie są to języki którymi się tu mówi.

Należy wiedzieć że:

- Różnorodność języków która czasami jest niezauważalna przez struktury danego obszaru.
- Znikoma znajomość języków trudnych do rozpoznania prowokuje czasami brak samoidentyfikacji.

- Możliwości dla części uczniów, którzy przybędą z części wielojęzycznych i będą mieć więcej niż jeden język w rodzinie.
- Różnorodność tego samego języka.

W kontynuacji damy wam teraz jedno z przykładów, z 25 obszarów z największą ilością uczniów w naszym systemie edukacji. Będą uporządkowani w sposób od największej do najmniejszej ilości uczniów tej samej narodowości w momencie zakończenia roku szkolnego 2003-2004. Wylaczyło się z tego porządku Senegal i Gambia.

MAROKO

Język arabski. Rozumiemy przez arabski: arabski standardowy nowoczesny, dla wszystkich obszarów które się identyfikuje z językiem arabskim (który się wykłada w szkołach i używa w dokumentach formalnych, jest powszechny w środkach komunikacji – słownej i- pisemnej), i arabski dialektyczny (trzeba wiedzieć że te różnorodności regionalne mogą być niezrozumiałe między nimi).

W Maroku arabski powszechnie używany nazywa się **darija** , w środowisku religijnym we wszystkich państwach muzułmańskich używa się arabski klasyczny.

Berber lub język amaziga. Język (lub języki) z rodziny afrykoazjatyckiej który nie należy do grupy semickiej (12 milionów mówiących, 40% mieszkańców). Algieria (7 milionów, 25 %), Tunezja, Mauretania, Libia , Egipt, Burkina Faso, Nigeria, Mali (ma swoje oficjalne uznanie). Pod tym względem włączymy rify (**tarif**), berber o **tamazig** (ten ostatni jest językiem ogólnym), **taicielt** (znany w językach arabskich zfrancuszczonej (**cheelha i chleuh**). Poza tym w Algierii mówią w kabilek (**takbailit**), **taiciwit i tamzabit**. Sposób mówienia jest rozpoznawalny poprzez **tamakek**, unikalny język zachowany w starożytnym pismie (tiffinag).

EKWADOR

Hiszpański jest językiem oficjalnym. 20 % mieszkańców mówi jednym z 12 języków indiańskich tubylców. (Ekwador ma nieco więcej niż 11 milionów mieszkańców).

Z języków indiańskich tubylców językiem najbardziej rozwiniętym jest **kuitiua** (mówi nim 700 tys. mieszkańców Ekwadoru).

COLUMBIA

Językiem oficjalny jest język **hiszpański**. Jedynie 2% mieszkańców są indiańskimi tubylcami. (Kolumbia ma 35 milionów mieszkańców). Z języków indiańskich należy wyróżnić **ctiebia** (200 tys. mówiących), **karib** (20 tys. mówiących), **kitiua**, **arawak** , należy dodać pewną odmianę angielskiego (50 tys. mówiących).

ARGENTYNA

Hiszpański jest językiem oficjalnym, który ma wpływ od innych języków imigrantów, którzy przybyli z Europy (włoski, galicyjski, kataloński, polski, rosyjski, niemiecki,

..),jeszcze do tej pory niektorzy mowia tymi jezycami(np. jest wazna ilosc osob ktore mowia po katalonsku). Niektorzy mowia jezyciem **guarani**, **kiciua** albo **araukan** (2,8% mieszkancow Argentyny). Na poludniu Argentyny, w Patagonii, znajduje sie nieliczna kolonia mowiacych **galickim** (jezyk celtycki z Wielkiej Brytanii).

PERU

Hiszpanski jest jezyciem oficjalnym. 5 milionow mieszkancow mowia jezyciem **kitciua** (byl jezyciem oficjalny w latach 1975-1979) i prawie 600 tys. **aimara**. Peru ma mniej wiecej 12 milionow mieszkancow.

RUMUNIA

Oprocz **rumunskiego** (tez mowi sie tym jezyciem w **Moldawii** i w mniejszosci na **Ukrainie**, w **Serbii**, **Wegrzech** i w **Bulgarii**),tez mowia co niektorz po **wegierku** (10% mieszkancow :2 miliony mieszkancow Rumunii) , **niemiecki** (150 tys.), **ukrainski** (100 tys.) i w mniejszosci **serbochorwacki**, **tatarski**, **slowacki**, **turecki**, **rosyjski**, **bulgarski**, **polski**, **czeski**, **galgaski**, i **grecki**.

CHINY

Chinski jest jezyciem oficjalnym Chin (panstwo ktore ma 1 miliard mieszkancow), chociaz mowi sie tez 50 roznymi jezycami wiecej (np.**zuang**, mowi sie przy granicy z Wietnamem, jest jezyciem prawie 14 milionow osob). Jezyk ktory nazywamy chinskim sklada sie z roznnych dialektow, ktore zazwyczaj nie maja zadnych podobienstw. Chociaz nie sa podobne w wymawianiu, istnieje tylko jeden system dla wszystkich rodzajow chinskiego, to wszystko jest stworzone po to aby jezyci te byly odczytywalne dla wszystkich. Chinczycy oryginalni nazywaja sie hanksami, reprezentuja 90% mieszkancow.

Aktualnie w szkolach wyklada sie jezyk **putongua** (jezyk dla wszystkich).Jest jezyciem standartowym nowoczesnym na bazie dialektu **mandarynskigo** z Pekinu, jest oficjalny w calych Chinach od 1917.Oprocz mandarynskigo (ma rozne dialekty), maja rozne rodzaje jezycow na poludniu (czasami nazywamy je po prostu dialektami): **wu** (wybrzeze centralne), **min** (Tajwan i Fudzijan), **kantonez** lub **yue** (Guandong, Guangci, wybrzeze poludniowe i srodkowe), **ciang** (Hunan), **Gan** (Jangci i na poludniowym wschodzie Hubei) i **Hakka** (poludnie Chin).

REPUBLIKA DOMINIKANSKA

Hiszpanski jest jezyciem oficjalnym. Z 9 milionow mieszkancow, tylko 200 tys. mowia innym jezyciem (imigranci haitanscy , ktorzy mowia jezyciem na bazie francuckiego).

GAMBIA I SENEGAL

W Gambii językiem oficjalnym jest język **angielski**, chociaż mówi się tam około 20 językami. W Senegalu językami oficjalnymi są **francuski, i wolof**, chociaż mówi się około 40 językami.

W części zachodniej w Afryce Subsaharyjskiej, znajdziemy języki **mande**. Niektóre z tych języków są **bambara, malinke, diula, mende, kpeles, susu, soninke**, (znany też pod nazwą **sarakole, sarahule, serahuli, marka...**, ma więcej niż 100 tys. mówiących w Gambii) i **manding** (500 tys. mówiących w Gambii i więcej niż 1 milion w całej części: Gwinea Bisau i jedna z części Senegalu). Jest normalne znaleźć **soninkes** dwujęzyczne (**soninke-manding**).

W tej części mówi się też językami z części atlantyckiej z rodziny językowej **nigeryjskokongolskiej**. **Ful** mówi 25 milionów osób w jednej z części Afryki (od Nilu do Atlantyku) i mówi nim 20% mieszkańców Senegalu i 15% Gambii. **Wolof** jest językiem który używa najwięcej osób w Senegalu (z 35% mieszkańców i porozumiewaniu się w środkach przekazu (radio i telewizja) używany przez więcej niż 13% gambiańczyków (wykłada się w szkołach gambijskich). **Ful i Wolof** są językami otwartymi (zostawiając obok europejskie) które są najbardziej używane w tej części.

BOLIWIA

Językami oficjalnymi są **hiszpański** (z 8 milionów mieszkańców Boliwii, większość potrafi zrozumieć ten język, chociaż tylko 3,5 miliona używają go jako jedyne), **kitiua** lub **runasimi** (którymi mówi więcej niż 2 miliony osób) i **aimara** (mówi nim 1,5 miliona boliwijczyków). Ponadto mówi się innymi językami **amerndia** jak i **guarani** (10 tys. mówiących).

URUGWAJ

Hiszpański jest językiem najczęściej używanym w tym państwie. Poprzez imigrację z Europy (kastylijska, włoska, katalońska...) już nie ma praktycznie nikogo kto mówi językami **amerykoindianskimi**. W części przy granicy z Brazylią (w mieście Riwiera), mówi się językiem mieszanym z portugalskiego i hiszpańskiego-**portuniolski**.

CHILE

Hiszpański jest językiem oficjalnym i był elementem spójności społecznej wszystkich imigrantów europejskich (oprócz kastylijczyków, też mamy do czynienia z osobami które zaczęły korzenie angielskich, włoskich, francuskich...). Obecnie jest językiem 90% mieszkańców. Między częściami amerykańskimi mamy mówiących językiem **araukan lub mapucie** (prawie 1,5 miliona) i mówiących językiem **aimara** (około 80 tys.).

WŁOCHY

W ramach konstytucji z roku 1947, językiem oficjalnym Włoch jest język **włoski**. Z informacji Ministerstwa spraw wewnętrznych Włoch, i zgodnie z prawem językowym zaakceptowanym w roku 1999 we Włoszech mamy do czynienia z następującymi mniejszościami językowymi: **albanski** (98 tys. w Kalabrii, Puglia, Sycylia, Molis i Abrusos), **niemiecki** (290 tys.w Bousen), **katalonski** (18 tys. w Alge),**chorwacki** (2600 tys.w Molis), **słowacki** (70 tys. w Triescie, Gorizie, Udinese), **frankoprowincalny** (90 tys. w Aoscie ,Turyn i Fogia), **frankofons** (20 tys,w Aoscie),**friulans** (526 tys. we Friule), **grecki** (20 tys. en Reggio Calabria i Lecce), **aldinski** (55tys.w Boze ,Trento i Beulllo),**oksitanski** 178 tys w val de Cuneo Tori Cosenza i Imperia), **sardenski** (1 milion 128 tys. w Sardanii i poza ty romanski (130 tys. cyganow).oficjalny poziom tych języków zależy jest od danego obszaru (przypadek najbardziej klarowny jest niemieckiego,który jest językiem oficjalnym razem z włoskim w części Tyrolu południowego, który ma takie same prawa jak język urzędowy)

ROSJA

Rosyjski jest językiem oficjalnym w Rosji,jest językiem którym mówi najwięcej osób w Europie (155 milionów mówiących):opócz Rosji europejskiej, mówi się też na Ukrainie (11 milionów), Białorus (2 miliony 700 tys.), Moldawia (850 tys.), Litwa (800 tys.), Estonia (460 tys.), Lotwa (370 tys.), Polska (60 tys.),Rumunia (21 tys.), Bułgaria (18 tys.) i Rosja azjatycka i Kazachstan (40 milionów).

W Rosji możemy spotkać następujące języki: tatarski (5 milionów), tciuwaic (1,5 miliona) ukraiński (1,5 miliona), białoruski (0,5 miliona), komi (350 tys.),kalmuk (150 tys.) karelia (100tys.) niemiecki (70 tys.)...(mówi się 47 językami)

BRAZYLIA

Oficjalnym językiem Brazylii jest **portugalski** (bazowy element spójności brazylijczyków).Ze 150 milionów mieszkańców Brazylii, około 900 tys. mówi po niemiecku ,690 tys. po włosku, 620 tys po japońsku, i 280 tys. mówi językiem indyjskim.

WIELA BRYTANIA

Angielski jest językiem oficjalnym Wielkiej Brytanii i Irlandii Płn. Chociaż do tej pory mówi się językiem celtyckim, takim jak **galicki** (mówi nim 600 tys.osób w Walii i w pewnym obszarze angielskim Shropshire, jest językiem oficjalnym i istnieje w systemie edukacyjnym, w topografii, administracji i środkach masowego przekazu),**galicki szkocki** (66 tys. mówiących,na wyspach Hebrydach).W Wielkiej Brytanii (i na terytoriach europejskich) mówi się też kastylijskim (30 tys. osób w Gibraltarze), francuskim (8 tys. na wyspach Anglonormandyjskich),kornicki (1tys. osób jako ich

drugi język) i galicki manks (640 osób jako drugi język na wyspie Man). Istnieje poza tym język szkocki, mieszanka germanska, zbliżona do angielskiego, mówi się nim w Szkocji i Irlandii, ale teraz jest spychany na drugi plan przez angielski standardowy.

FRANCJA

Francuski jest językiem oficjalnym Francji. Razem z Grecją jest krajem europejskim, w którym słabo są rozpoznawalne mniejszości językowe. Są to następujące mniejszości: **oksycki** (1-3 miliony mówiących), **niemiecki** (1,5 miliona), **bretonski** (od 200 do 500 mówiących), **włoski** (korsycki 150 tys. mówiących), **kataloński** (130 tys.), **baskijski** (80 tys.) , **francuskoprowincjalny** (240 tys.) i **grecki** (mniejszość na Korsyce).

UKRAINA

Ukraiński jest językiem oficjalnym. Mówi nim 35 milionów mieszkańców, w Rosji (1,5 miliona), na Moldawii (0,5 miliona), w Polsce (180 tys.), na Białorusi (200 tys.), w Rumuni (100 tys.) Słowacja (35 tys.), Serbia i Czarnogóra (25 tys.), Bosnia (400 tys.), Węgry (3 tys.), Chorwacja (3 tys.)

Oprócz 33 milionów osób które mówią **ukraińskim**, znajdują się też mówiący **rosyjskim** (11 milionów), **białoruskim** (od 140 do 440 tys.), **polskim** (od 40 do 300 tys.), **rumuńskim** (285 tys.), **bułgarskim** (200 tys.) i oprócz tego **tatarskim**, **gaugarskim**, **węgierskim**, **niemieckim** , **słowackim** , **czeskim**, **greckim** , **albanskim**.

WENEZUELA

Hiszpański jest językiem oficjalnym. Tylko 2 % z 24 milionów wenezuelczyków mówi amerykańskim. (mówi 25 milionów osób).

PAKISTAN

Nalicza się 60 języków, którymi mówią. Są to m.in. **panjabi** (48%), **paixto** (13%), **sindhi** (11,8 %), **seraiki lub lahnda** (9,8%) i **lurdu** (7,6 %), który jest językiem oficjalnym. Lurdu jest językiem **indoaryjskim**, analogicznym od **hinduskiego** (ale w swojej wersji muzułmańskiej), mówi nim zarówno Pakistan jak i Indie.

NIEMCY

Niemiecki jest językiem oficjalnym w Niemczech, a także w państwach takich jak Austria, Luksemburg, ma swój udział w Szwajcarii, a także w Luksemburgu , Włoszech , Belgii i Danii. Mówi się nim też we Francji , Polsce , Węgrzech , Czechach , Rumunii , Ukrainie , Słowacji , Serbii i Czarnogórze. Sumując , mówi tym językiem 95 milionów osób.

W Niemczech też mówi się w **dunskim** (50 tys. osób), **sorabskim** (50 tys.), frisejskim (10 tys.). Dla wyjaśnienia Niemcy są podzielone na Niemcy Górne i Dolne, co jest podstawą w podziale ich niemieckiego standardowego, obecnego.

BULGARIA

Bulgarski jest językiem oficjalnym. (8 milionów 100 tys. mówiących), poza tym mówią **tureckim** (prawie 1 milion) i **macedoński** (200 tys.), mówią **słowiańskim** w wariacji bułgarskiej. W Bułgarii mówi się też **ukraińskim, moldawskim, serbskim, greckim, tureckim , rumuńskim, węgierskim i macedońskim.**

KUBA

Hiszpański jest językiem oficjalnym na Kubie.

FILIPINY

Mówi się tam więcej niż 100 językami. **Tagalog**, zwany też filipińskim, język z Manili, stolicy, i **angielski** są językami oficjalnymi. Z 75 milionów mieszkańców mówią **tagalog** jako językiem własnym i rozumie go 40 milionów osób więcej. 40 milionów filipińczyków mówi po **angielsku** jako językiem przewodnim. Istniejący tam niegdyś **hiszpański** jako język kolonizacyjny już praktycznie zanikł. Między innymi językami którymi się tam mówi należy wyodrębnić **kebua**, z 18 milionami mówiących.